ภาคผนวก

ภาคผนวก ก การกำจัดสัญญาณรบกวนด้วยโปรแกรม Iris

ภาคผนวก ข การวัดค่าโชติมาตรปรากฏของดาวด้วยวิธีซีซีดี โฟโตเมทรีโดยใช้โปรแกรมอะเพอร์เจอร์ (Aperture Photometry Tool)

ภาคผนวก ค การสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์

ภาคผนวก ง การหาอายุ ระยะทางของกระจุกดาวทรงกลม M3 กระจุกดาวเปิด M44 ด้วยเทคนิคซีซีดีโฟโตเมทรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
การกำจัดสัญญาณรบกวนด้วยโปรแกรม Iris

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การกำจัดสัญญาณรบกวนด้วยโปรแกรม Iris

ภาพที่ได้จากการถ่ายด้วยเทคนิคซีซีดี โฟโตเมทรีในตอนแรกนั้น ไม่ได้เป็นภาพที่มาจาก โฟตอนของ ดาวที่ทำการสังเกตเพียงอย่างเดียว แต่ประกอบไปด้วยสัญญาณรบกวน (noise) และสัญญาณอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการอีกมาก ซึ่งก่อนจะนำภาพที่ไปวิเคราะห์ทางดาราศาสตร์ต่อไปนั้น เราจึงจำเป็นต้องทำการกำจัดสัญญาณรบกวน (Reduction Images) ออกก่อน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.การเปลี่ยนไฟล์ให้อยู่ในรูปที่โปรแกรม Iris พร้อมที่จะนำไปใช้วิเคราะห์

1.1 สร้างโฟลเดอร์ที่ต้องการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการกำจัดสัญญาณรบกวน เช่น Processing

1.2 ทำการเปลี่ยน Working Directory ไปสู่ Directory ที่มีไฟล์อยู่ก่อน โดยเข้าไปที่ File คลิกที่ Setting แล้วเปลี่ยน Working path เป็น Directory ที่ต้องการเก็บข้อมูล แล้วคลิก Ok ดังภาพที่ ก.1 เพื่อรวมข้อมูลที่ใช้ในการกำจัดสัญญาณรบกวนเชื่อมต่อเข้ากับโปรแกรม Iris

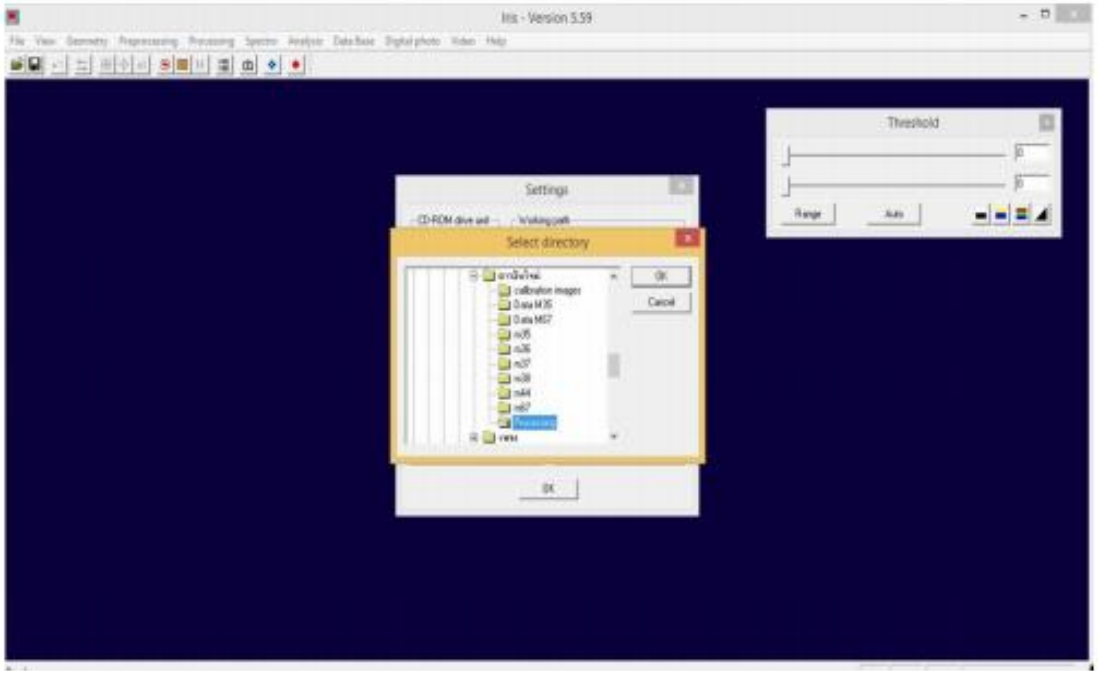

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพที่ ก.1 ตัวอย่างหน้าต่างการเปลี่ยน Working Directory ไปสู่ Directory

1.3 เปลี่ยนชื่อไฟล์จาก filename.fits เป็น filename.fit เนื่องจากโปรแกรม Iris ไม่สามารถอ่านไฟล์ FITS ได้ แต่อ่านไฟล์ FIT ได้โดยเลือก File type เป็น FIT ดังภาพที่ ก.2

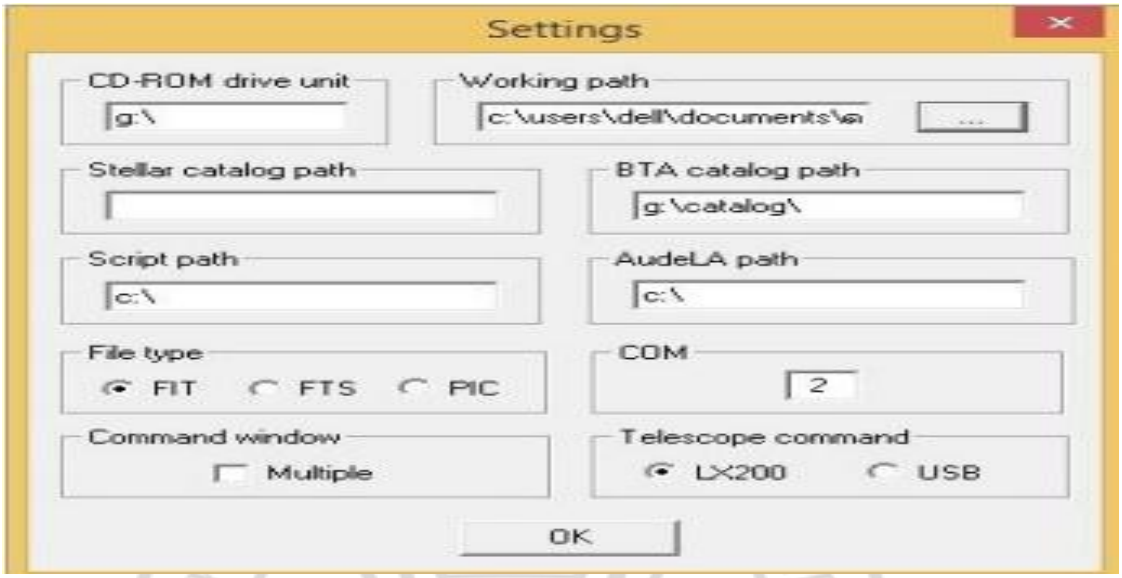

ภาพที่ ก.2 ตัวอย่างหน้าต่างการเลือก File type เป็น FIT

1.4 คลิกที่ File เลือก Select files และคลิกเลือก FIT เพื่อเลือกภาพที่จะใช้ในการกำจัดสัญญาณรบกวนดังภาพที่ ก.3

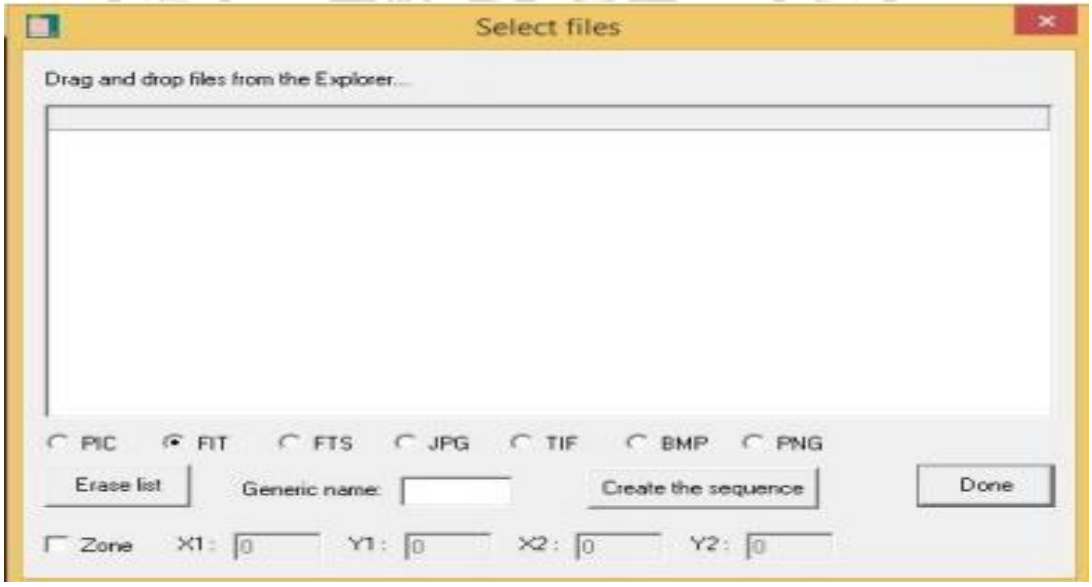

ภาพที่ ก.3 ตัวอย่างหน้าต่าง Select files

1.5 เปิดโฟลเดอร์ที่เก็บภาพไว้ โดยเลือกภาพที่ต้องการนำมาใช้ในการกำจัดสัญญาณรบกวน ในที่นี้ทำการเลือกภาพของ bias จำนวน 10 รูป แล้วลากมาใส่ในหน้าต่าง Select files แล้วตั้งชื่อไฟล์ใน Generic name เป็น bias จากนั้นคลิก Create the sequence ดังภาพที่ ก.4

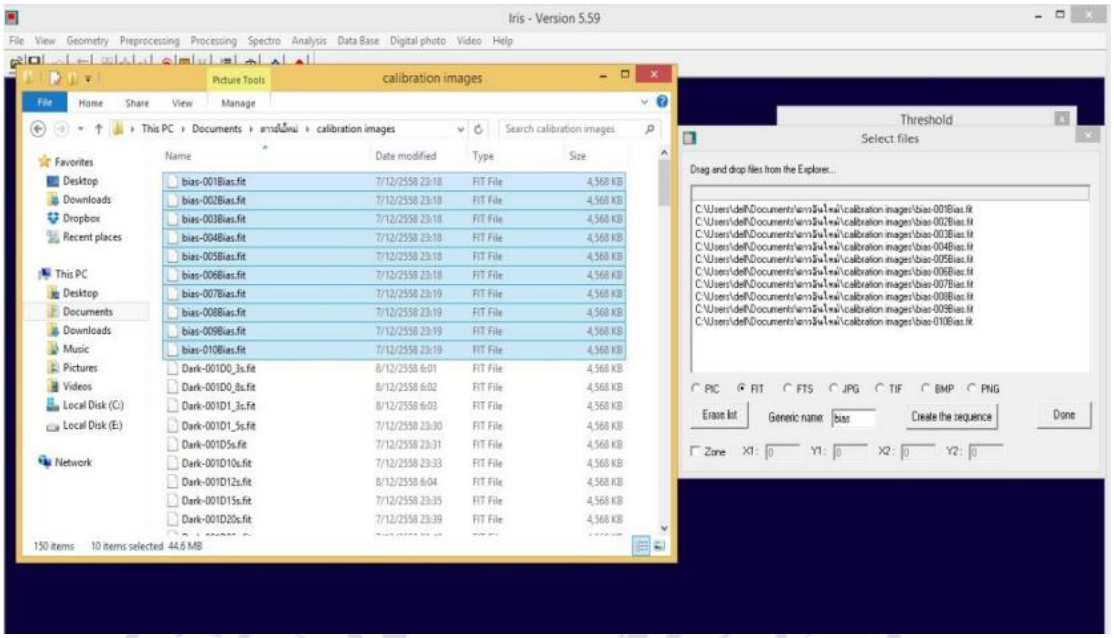

ภาพที่ ก.4 ตัวอย่างการนำภาพมาใส่ในหน้าต่าง Select files

1.6 เลือกภาพที่ต้องการนำมาใช้ในการกำจัดสัญญาณรบกวนตามขั้นตอน 1.5 โดยเปลี่ยนเป็นภาพของ dark - b, flat - b, dark flat - b และ m35 - b แล้วตั้งชื่อไฟล์ใน Generic name เป็น dark - b, flat - b, darkflat - b และ m35 - b ตามลำดับ

1.7 ทำการเปลี่ยนไฟล์ให้อยู่ในรูปที่โปรแกรม Iris พร้อมที่จะนำไปใช้วิเคราะห์ของกระจุกดาวปิด M3 ในฟิลเตอร์ B และกระจุกดาวเปิด M44 ในทั้งสองฟิลเตอร์ด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน (อาจจัดเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในโฟลเดอร์เดียวกัน หรือสร้างโฟลเดอร์แยกเป็นของแต่ละอันก็ได้ แล้วแต่ความสะดวก)

2. การทำ Master Bias

2.1 เปิดภาพ bias คลิกที่ Preprocessing คลิกที่ Make an offset

2.2 ใน Make an offset ดังภาพที่ ก.5

- เลือก Generic name เป็น bias (จะต้องใส่ชื่อให้ตรงกับที่เราตั้งไว้ในข้างต้น)
- เลือก Number เป็นจำนวนรูป 10 รูป (ใส่ตามจำนวนรูปที่มี)
- คลิก Ok

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ ก.5 ตัวอย่างการทำ Master Bias

2.3 บันทึกภาพโดยการคลิกที่ Save เลือก File name เป็น master-bias แล้วคลิก Save

2.4 ทำ Master Bias ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

3. การทำ Master Dark

เป็นวิธีการกำจัดสัญญาณรบกวนที่เกิดจากการที่อุณหภูมิของซีซีดี มีผลต่ออิเล็กตรอนใน ซีซีดีชิพ ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 การทำ Master Dark ของดาว

1) เปิดภาพ dark-b คลิกที่ Preprocessing คลิกที่ Make a dark

2) ใน Make a dark box ดังภาพที่ ก.6

- เลือก Generic name เป็น dark-b
- เลือก Offset image เป็น master-bias
- เลือก Method เป็น Median
- เลือก Number เป็น จำนวนรูป 10 รูป
- คลิก Ok

ภาพที่ ก.6 ตัวอย่างการทำ Master Dark ของดาว

3) บันทึกภาพโดยการคลิกที่ Save เลือก File name เป็น master-dark แล้วคลิก Save

4) ทำ Master Dark ของดาว ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

3.2 การทำ Master Dark ของ Flat

1) เปิดภาพ darkflat - b คลิกที่ Preprocessing คลิกที่ Make a dark

2) ใน Make a dark box ดังภาพที่ ก.7

- เลือก Generic name เป็น darkflat-b
- เลือก Offset image เป็น master-bias
- เลือก Method เป็น Median
- เลือก Number เป็น จำนวนรูป 10 รูป
- คลิก Ok

ภาพที่ ก.7 ตัวอย่างการทำ Master Dark ของ Flat

3) บันทึกภาพโดยการคลิกที่ Save เลือก File name เป็น master – darkflat - b แล้วคลิก Save

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

4) ทำ Master Dark ของ Flat ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

4. การทำ Remove Dark

เป็นวิธีการกำจัดสัญญาณรบกวนของ Dark ออกจาก Flat Frame ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

4.1 เปิดภาพ flat - b คลิกที่ Preprocessing คลิกที่ Remove dark

4.2 ใน Remove dark box ดังภาพที่ ก.8

- เลือก Input generic name เป็น flat-b

- เลือก Dark frame เป็น master – darkflat - b
- เลือก Cosmetic file เป็น ไม่ได้ใส่
- เลือก Output generic name เป็น flat – b - rd
- เลือก Number เป็น จำนวนรูป 10 รูป
- ไม่เลือก Optimization
- คลิก Ok

ภาพที่ ก.8 ตัวอย่างการทำ Remove Dark

4.3 บันทึกภาพโดยการคลิกที่ Save เลือก File name เป็น master-flat-b-rd แล้วคลิก Save

4.4 ทำ Remove Dark ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

5. การทำ Master Flat

เป็นวิธีการลดสัญญาณที่ไม่ต้องการซึ่งเกิดจากการที่ความไวของการสัญญาณของผิวหน้าซีซีดี แต่ละตัวมีการตอบสนองไม่เท่ากัน หรือฝุ่นที่เกาะอยู่บนเลนส์ ซึ่งมีวิธีการต่อไปนี้

5.1 เปิดภาพ flat-b-rd คลิกที่ Preprocessing คลิกที่ Make a flat-field

5.2 ใน Make a flat-field box ดังภาพที่ ก.9

- เลือก Generic name เป็น flat – b - rd
- เลือก Offset image เป็น master-bias
- เลือก Normalization Value เป็นค่าความสว่างของภาพที่ 20,000
- เลือก Number เป็น จำนวนรูป 10 รูป
- คลิก Ok

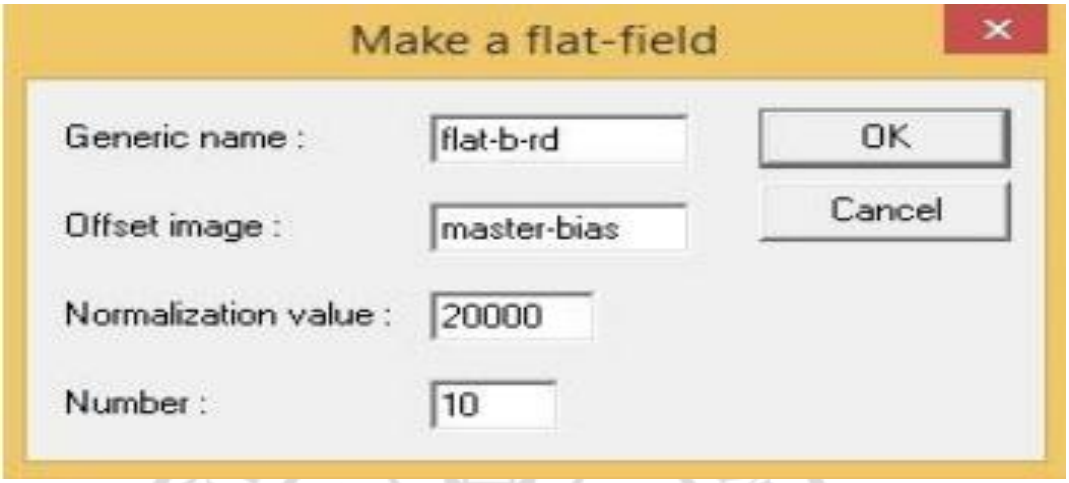

ภาพที่ ก.9 ตัวอย่างการทำMaster Flat

5.3 บันทึกภาพโดยการคลิกที่ Save เลือก File name เป็น master-flat-b แล้วคลิก Save

5.4 ทำ Master Flat ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

6. การทำ Reduction

เป็นวิธีการปรับปรุงภาพสู่ค่ามาตรฐาน (Calibration) ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

6.1 เปิดภาพ m35 - b คลิกที่ Preprocessing แล้วคลิกที่ Automatic Preprocessing (1)

6.2 ใน Automatic preprocessing Box ดังภาพที่ ก.10

- เลือก Input generic name เป็น m35 - b
- เลือก Offset map เป็น master - bias
- เลือก Dark map เป็น master – dark - b
- เลือก Flat-field map เป็น master - flat - b
- เลือก Cosmetic file เป็น ไม่ได้ใส่
- เลือก Output generic name เป็น m35 – b - cal
- เลือก Number เป็นจำนวนรูป 10 รูป
- ไม่ต้องเลือก Dark optimize
- คลิก Ok

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

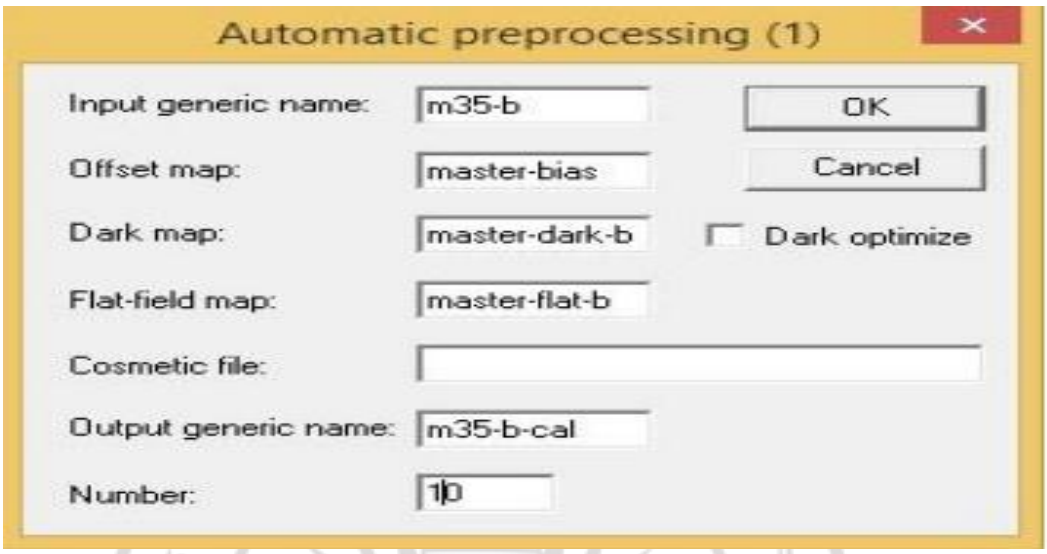

ภาพที่ ก.10 ตัวอย่างการทำ Reduction

6.3 ทำ Reduction ฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

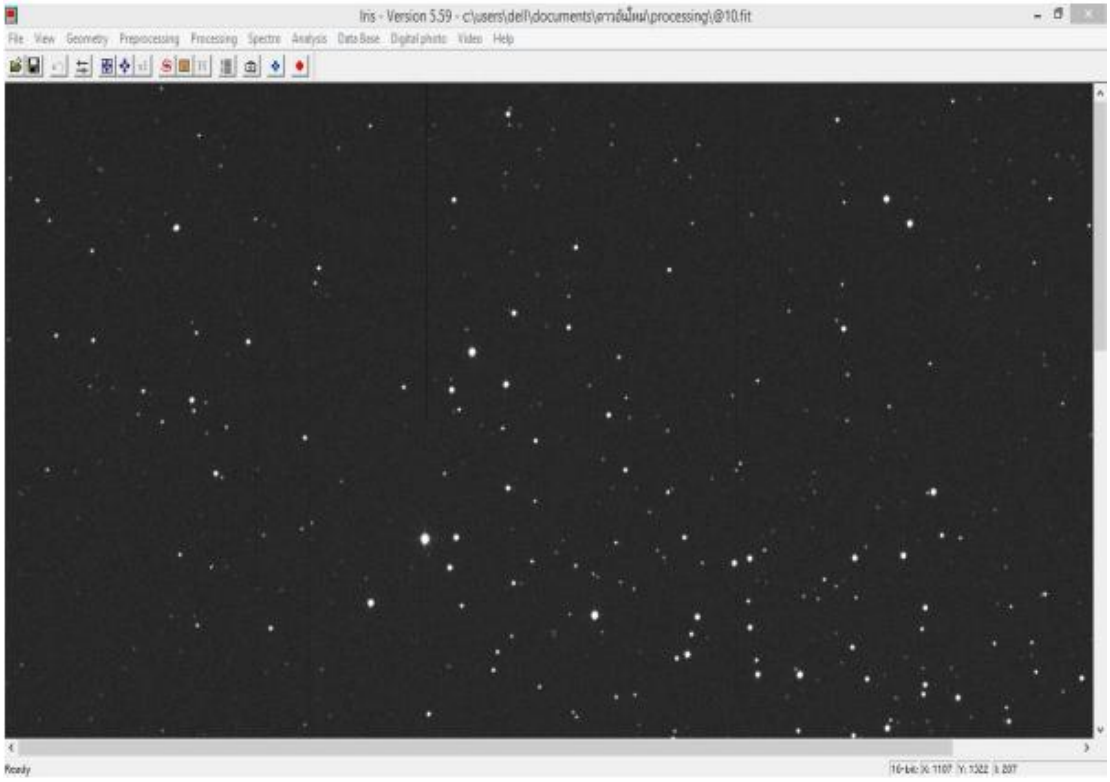

ภาพที่ ก.11 ตัวอย่างภาพที่ทำการกำจัดสัญญาณรบกวนเรียบร้อยแล้ว

7. การทำ Aline

เป็นวิธีการจัดดาวให้อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

7.1 เปิดภาพ m3-b-cal เลือกบริเวณที่ต้องการ คลิกที่ Processing แล้วคลิกที่ Stellar registration

7.2 ใน Stellar registration Box ดังภาพที่ ก.12

- เลือก Input generic name เป็น m3-b-cal
- เลือก Output generic name เป็น m3-b-aln
- เลือก Number เป็นจำนวน 10 รูป
- เลือก One star
- คลิก ok

7.3 ทำ Aline ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

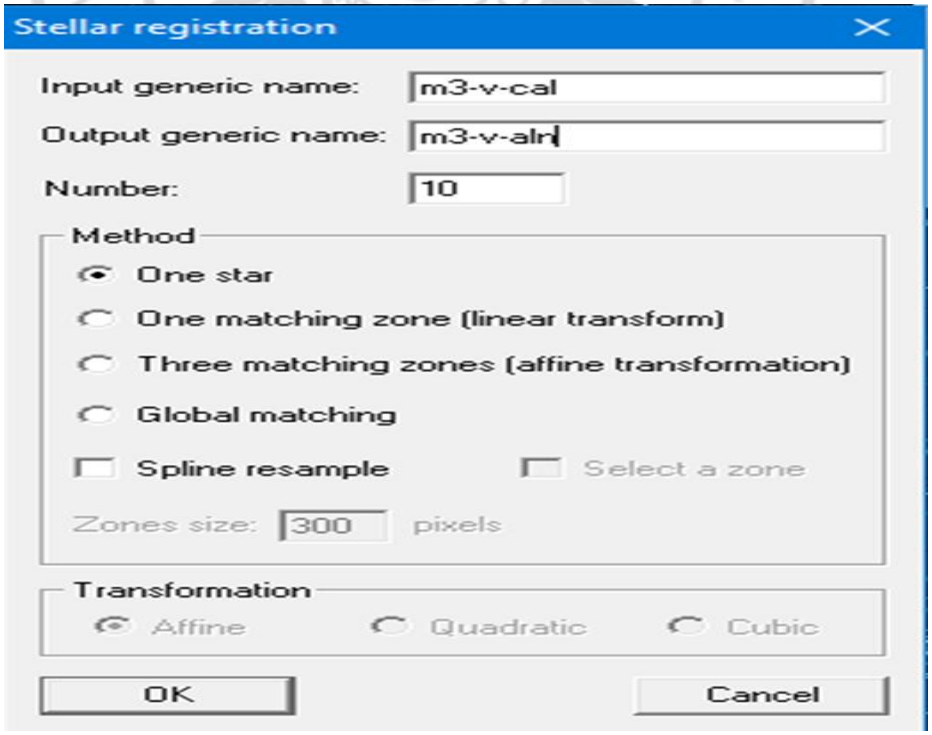

ภาพที่ ก.12 ตัวอย่างการทำ Aline

8. การทำ Stretch

เป็นวิธีการรวมภาพ ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

8.1 เปิดภาพ m3-b-aln คลิกที่ Processing แล้วคลิกที่ Add a sequence

8.2 ใน Add a sequence Box ดังภาพที่ ก.13

- เลือก Input generic name เป็น master-m3-aln
- เลือก Number เป็นจำนวนรูป 10 รูป
- เลือก Normalize if overflow
- เลือก Arithmetic
- คลิก ok

8.3 ทำ Stretch ในฟิลเตอร์ที่เหลือด้วยวิธีการนี้เช่นเดียวกัน

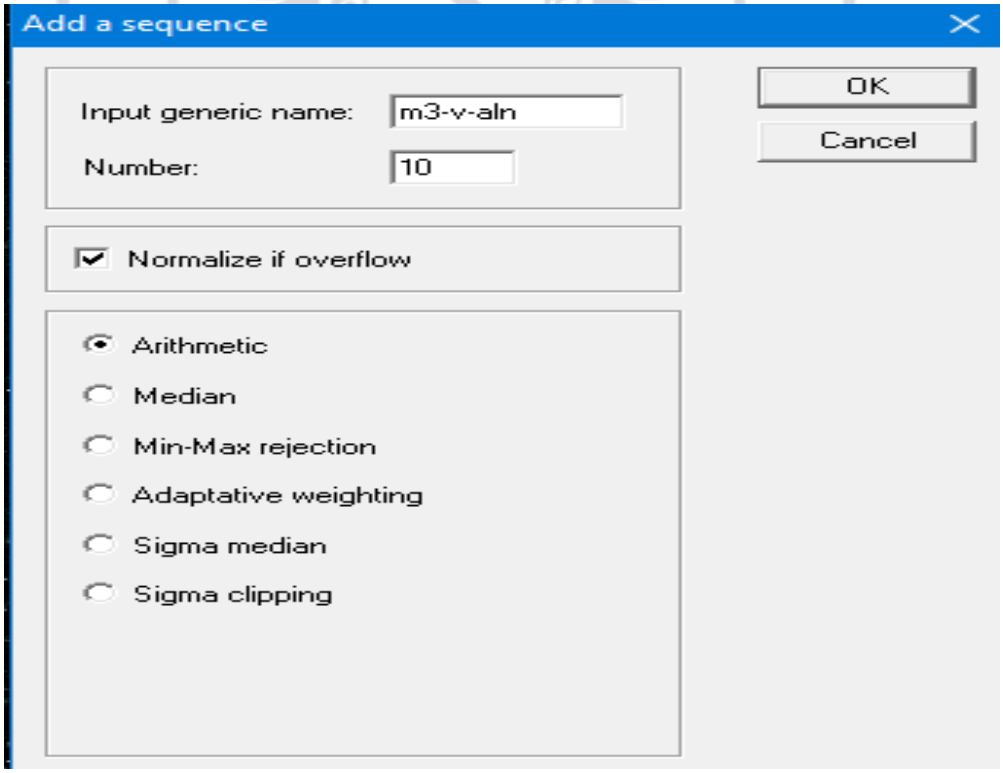

ภาพที่ ก.13 ตัวอย่างการทำ Stretch

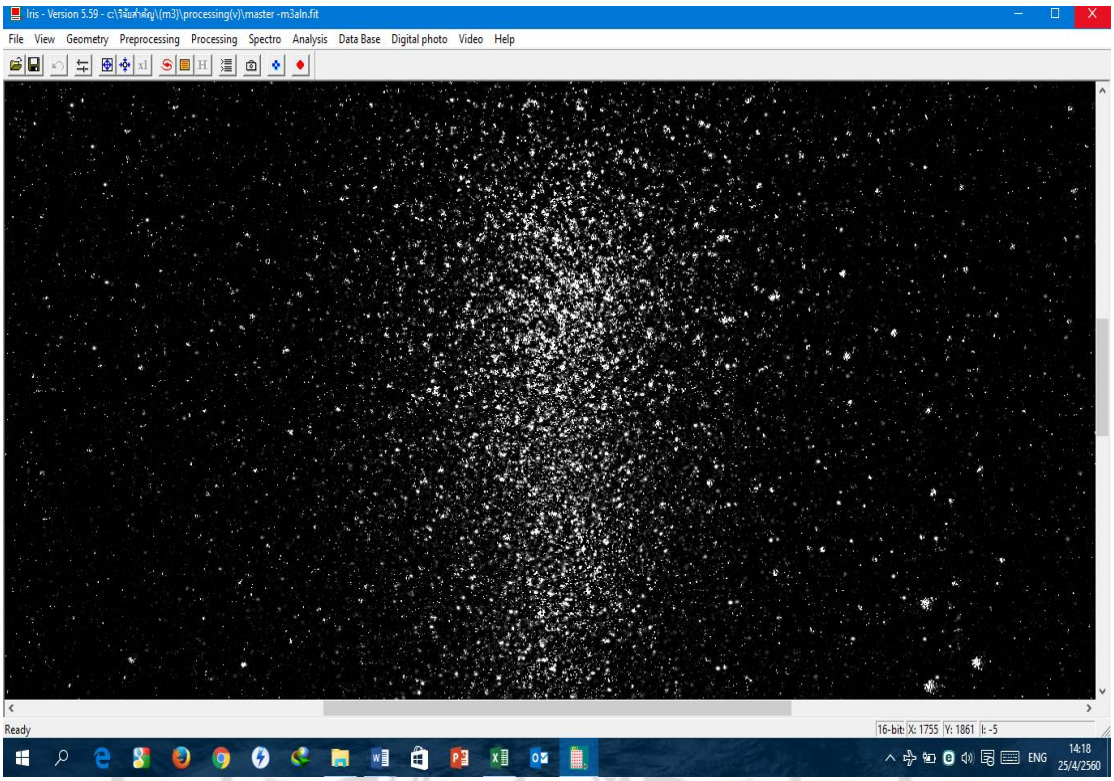

ภาพที่ ก.14 ตัวอย่างภาพที่เกิดการรวมภาพเรียบร้อยแล้ว

RAMBHAI BARNI RAJABHAT UNIVERSITY
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
การวัดค่าโชติมาตรปรากฏของดาวด้วยวิธีซีซีดี โฟโตเมทรี โดยใช้โปรแกรมอะเพอร์เจอร์ (Aperture Photometry Tool)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การวัดค่าโชติมาตรปรากฏของดาวด้วยวิธีซีซีดี โฟโตเมทรีโดยใช้โปรแกรม APT

การหาโชติมาตรปรากฏของดาวด้วยวิธีซีซีดี โฟโตเมทรีโดยใช้โปรแกรม Aperture Photometry Tool มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เปิดโปรแกรม Aperture Photometry Tool (APT)

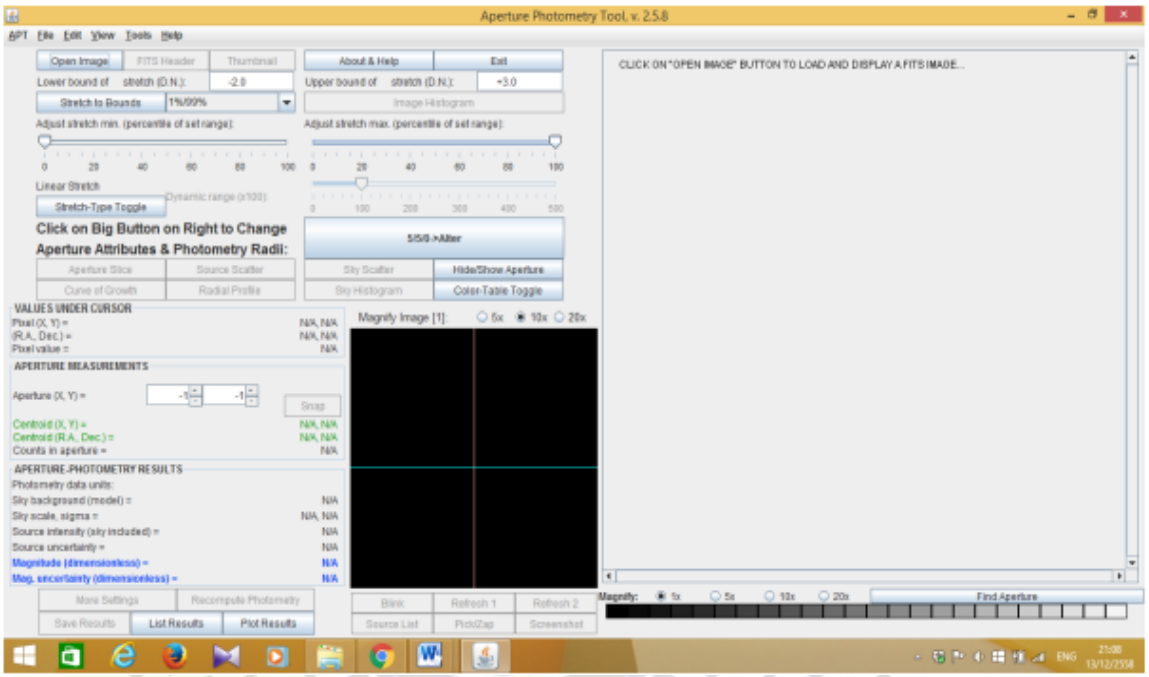

ภาพที่ ข.1 ตัวอย่างหน้าต่างโปรแกรม Aperture Photometry Tool (APT)

2. คลิก Open Image เลือกภาพที่ต้องการวัดโชติมาตรปรากฏ ในที่นี้จะทำการวัดโชติมาตรปรากฏ (Photometry) ของ M3 filter B

3. คลิก More Setting --> เลือก Select sky algorithm เป็น Model B = Sky-annulus median subtraction ดังภาพที่ ข.2 --> คลิก Apply Setting --> คลิก Close Window

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

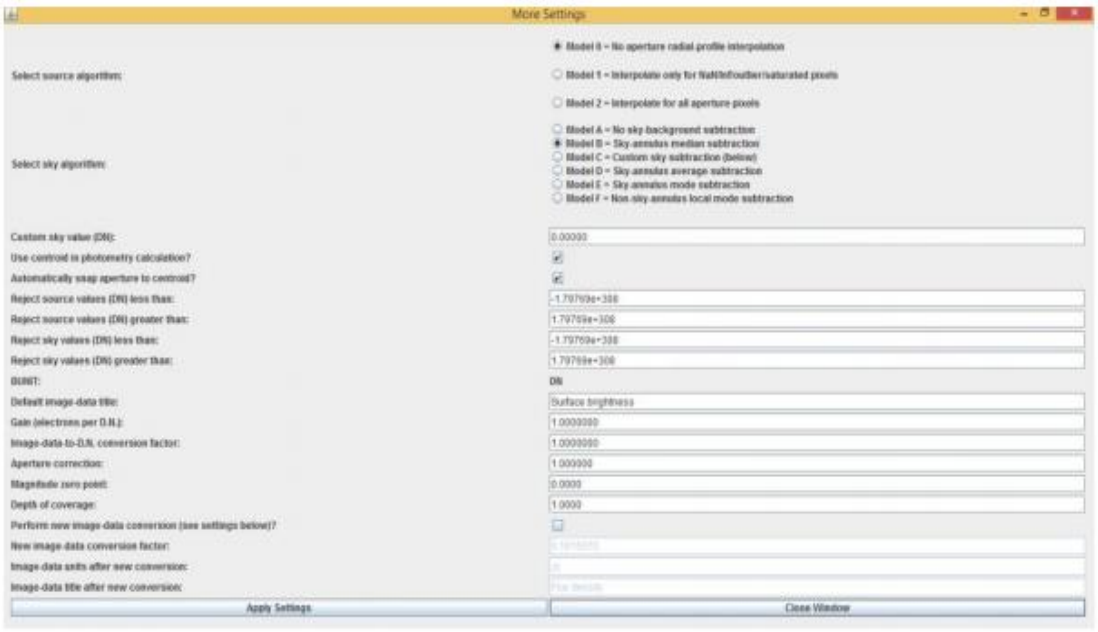

ภาพที่ ข.2 ตัวอย่างหน้าต่าง More Setting

4. คลิกที่หน้าจอหลักบริเวณที่ใกล้ๆ ดาวที่ต้องการจะวัด magnitude โปรแกรมจะทำการหาแหล่งกำเนิดและ Snap ไปสู่ศูนย์กลางของ PSF เองอัตโนมัติ ดังภาพที่ ข.3

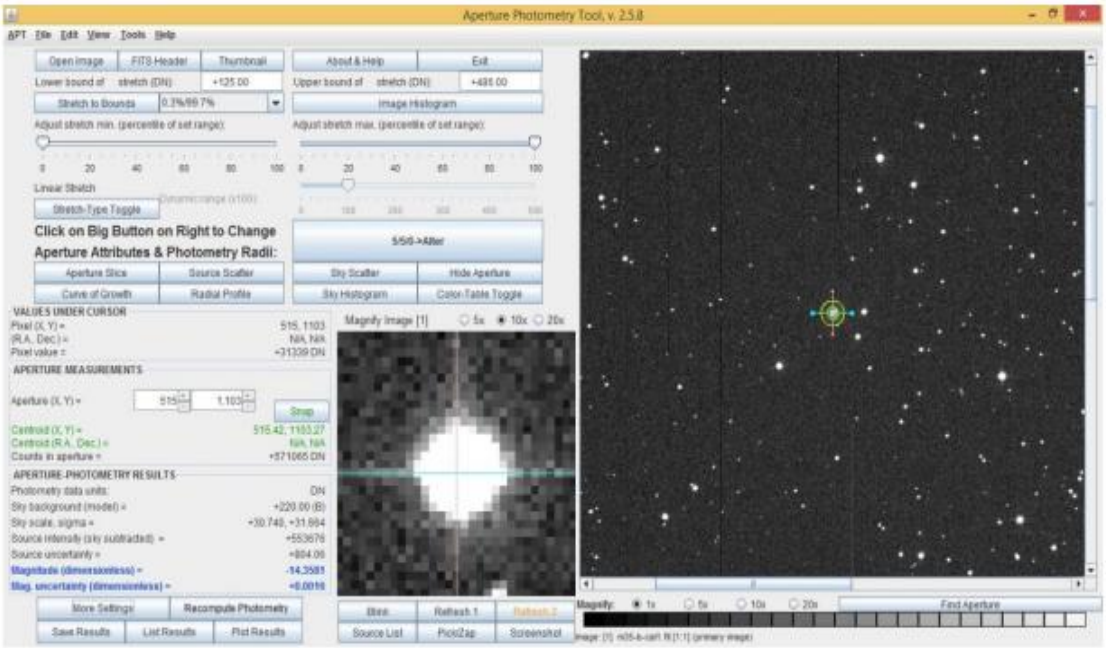

ภาพที่ ข.3 ตัวอย่างหน้าต่าง Snap ไปสู่ศูนย์กลางของ PSF

5. คลิก Source list บริเวณด้านล่างของหน้าต่างหลัก

6. คลิก Create source list จะขึ้นหน้าต่างใหม่ ดังภาพที่ ข.4 เปลี่ยนชื่อและที่อยู่ของ source list โดยกดปุ่ม reset source-list filename

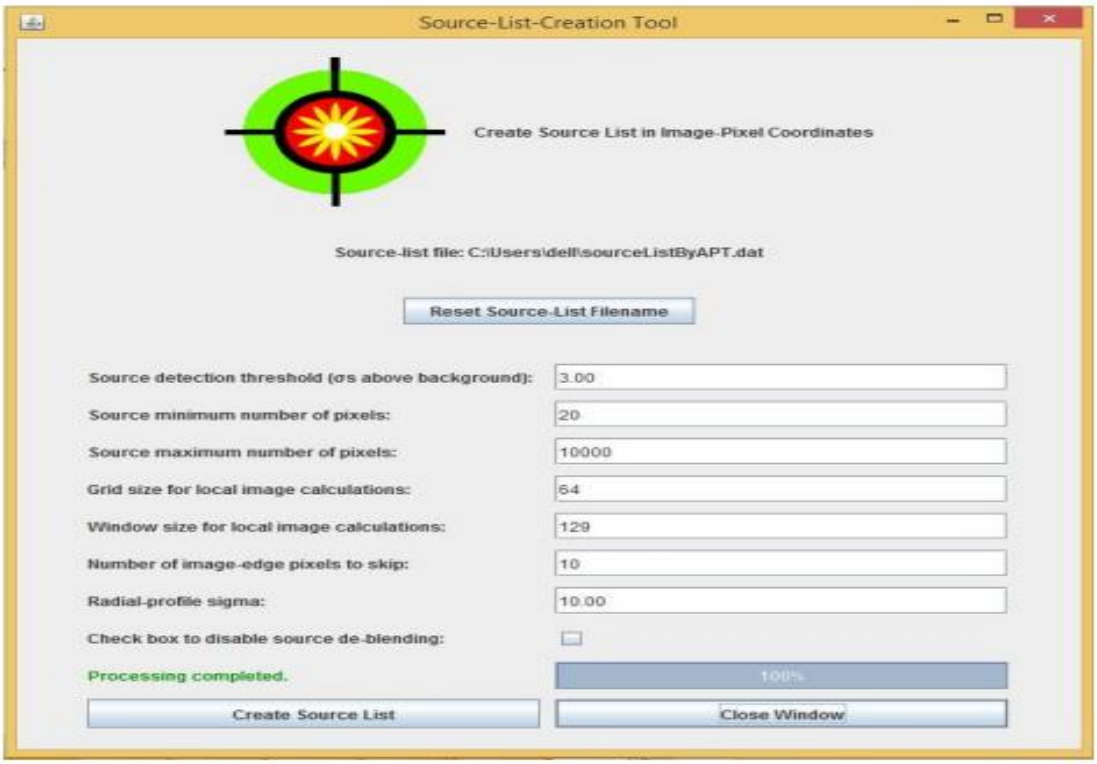

ภาพที่ ข.4 ตัวอย่างหน้าต่างที่แสดงขึ้นมา

7. Crate source list เมื่อเสร็จแล้วให้ปิดหน้าต่างแล้วกลับมาที่หน้าต่าง Source list tool

8. ในหน้าต่าง Source list เลือกพิกัดสำหรับ source โดยสามารถระบุเป็น pixel หรือ Equatorial coordinate ได้

9. กดปุ่ม Automatically Process Source list โปรแกรมจะคำนวณ Aperture Photometry ตามค่าที่เราตั้งไว้ดังภาพที่ ข.5

10. คลิก Close Window

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

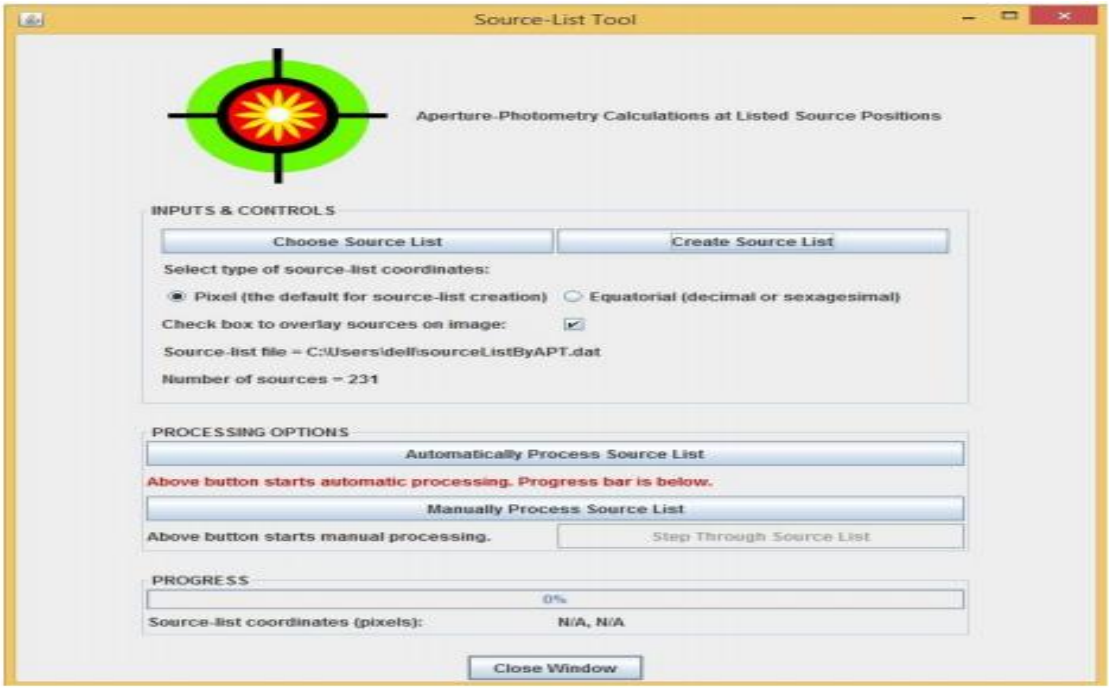

ภาพที่ ข.5 ตัวอย่างหน้าต่าง Source list

11. กดที่ List Result ด้านล่างของหน้าต่างหลักเพื่อไปดูข้อมูลทาง Photometry ของ source ทุกอัน ดังภาพที่ ข.6 ซึ่งเราจะนำข้อมูลนี้ไปเปิดใช้ในโปรแกรมอื่น

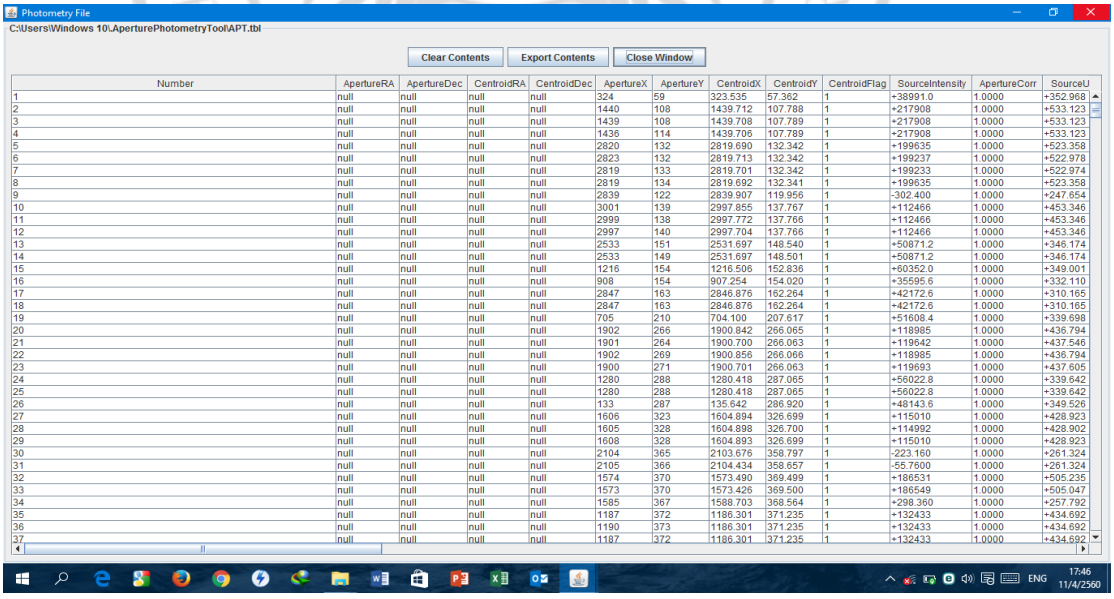

Number	ApertureRA	ApertureDec	CentroidRA	CentroidDec	ApertureX	ApertureY	CentroidX	CentroidY	CentroidFlag	SourceIntensity	ApertureCorr	SourceU
1	null	null	null	null	324	59	323.535	57.362	1	+38991.0	1.0000	+352.968
2	null	null	null	null	1440	108	1439.712	107.788	1	+217908	1.0000	+533.123
3	null	null	null	null	1439	108	1439.708	107.789	1	+217908	1.0000	+533.123
4	null	null	null	null	1436	114	1439.706	107.789	1	+217908	1.0000	+533.123
5	null	null	null	null	2820	132	2819.690	132.342	1	+199635	1.0000	+523.358
6	null	null	null	null	2823	132	2819.713	132.342	1	+199237	1.0000	+522.978
7	null	null	null	null	2819	133	2819.701	132.342	1	+199233	1.0000	+522.974
8	null	null	null	null	2819	134	2819.692	132.341	1	+199635	1.0000	+523.358
9	null	null	null	null	2839	122	2839.907	119.956	1	-302.400	1.0000	+247.654
10	null	null	null	null	3001	139	2997.855	137.767	1	+112466	1.0000	+453.346
11	null	null	null	null	2999	138	2997.772	137.766	1	+112466	1.0000	+453.346
12	null	null	null	null	2997	140	2997.704	137.766	1	+112466	1.0000	+453.346
13	null	null	null	null	2533	151	2531.697	148.540	1	+50871.2	1.0000	+346.174
14	null	null	null	null	2533	149	2531.697	148.501	1	+50871.2	1.0000	+346.174
15	null	null	null	null	1216	154	1216.506	152.836	1	+60352.0	1.0000	+349.001
16	null	null	null	null	908	154	907.254	154.020	1	+35595.6	1.0000	+332.110
17	null	null	null	null	2847	163	2846.876	162.264	1	+42172.6	1.0000	+310.165
18	null	null	null	null	2847	163	2846.876	162.264	1	+42172.6	1.0000	+310.165
19	null	null	null	null	705	210	704.100	207.617	1	+51608.4	1.0000	+339.698
20	null	null	null	null	1902	266	1900.842	266.065	1	+118985	1.0000	+436.794
21	null	null	null	null	1901	264	1900.700	266.063	1	+119642	1.0000	+437.546
22	null	null	null	null	1902	269	1900.856	266.066	1	+118985	1.0000	+436.794
23	null	null	null	null	1900	271	1900.701	266.063	1	+119693	1.0000	+437.605
24	null	null	null	null	1280	288	1280.418	287.065	1	+56022.8	1.0000	+339.642
25	null	null	null	null	1280	288	1280.418	287.065	1	+56022.8	1.0000	+339.642
26	null	null	null	null	133	287	135.642	286.920	1	+48143.6	1.0000	+349.526
27	null	null	null	null	1606	323	1604.894	326.699	1	+115010	1.0000	+428.923
28	null	null	null	null	1605	328	1604.898	326.700	1	+114992	1.0000	+428.902
29	null	null	null	null	1608	328	1604.893	326.699	1	+115010	1.0000	+428.923
30	null	null	null	null	2104	365	2103.676	358.797	1	-223.160	1.0000	+261.324
31	null	null	null	null	2105	366	2104.434	358.657	1	-55.7600	1.0000	+261.324
32	null	null	null	null	1574	370	1573.490	369.499	1	+186531	1.0000	+505.235
33	null	null	null	null	1573	370	1573.426	369.500	1	+186549	1.0000	+505.047
34	null	null	null	null	1585	367	1588.703	368.564	1	+298.360	1.0000	+257.792
35	null	null	null	null	1187	372	1186.301	371.235	1	+132433	1.0000	+434.692
36	null	null	null	null	1190	373	1186.301	371.235	1	+132433	1.0000	+434.692
37	null	null	null	null	1187	372	1186.301	371.235	1	+132433	1.0000	+434.692

ภาพที่ ข.6 ตัวอย่างข้อมูลที่ได้

12. คลิก Export Contents เพื่อบันทึกไฟล์สำหรับใช้ในโปรแกรมอื่นซึ่งบันทึกเป็น .csv

13. ทำการวัดโชติมาตรปรากฏของ M3 ฟิลเตอร์V และ M44 ในทั้งสองฟิลเตอร์ ตามขั้นตอน

ภาคผนวก ค
การสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง–รัสเซลล์

แผนภาพเฮิร์ตซปรุง - รัสเซลล์ สามารถสร้างได้ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel โดยการใช้ข้อมูลโชติมาตรปรากฏที่ได้จากการทำ Aperture Photometry ของดาว ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เปิดข้อมูล file.csv ของกระจุกดาว M3 ฟิลเตอร์B และ ฟิลเตอร์V ที่ได้บันทึกไว้แล้ว คัดลอกค่า Centroid X และ Y และค่า magnitude ของดาวในทั้งสองฟิลเตอร์ ดังภาพที่ ค.1

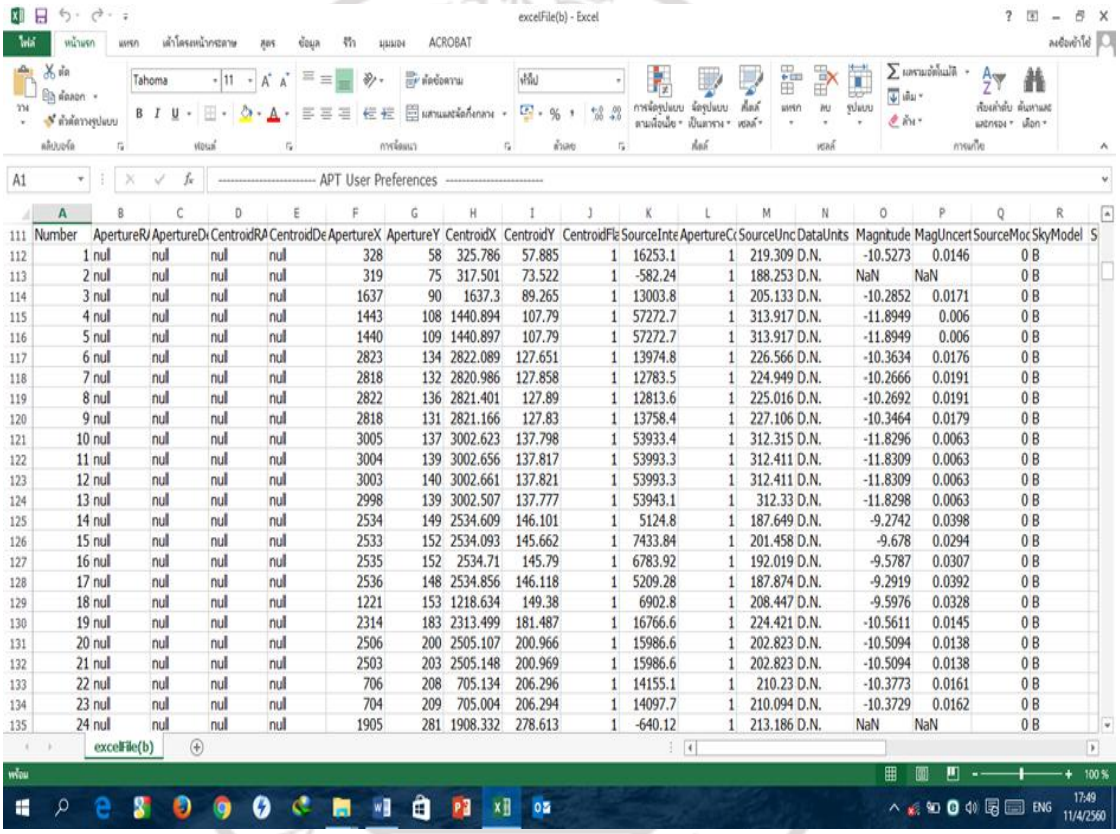

Number	ApertureR	ApertureD	CentroidR	CentroidDe	ApertureX	ApertureY	CentroidX	CentroidY	CentroidFl	SourceInte	ApertureC	SourceUnc	DataUnits	Magnitude	MagUncert	SourceMoc	SkyModel
1	nul	nul	nul	nul	328	58	325.786	57.885	1	16253.1	1	219.309	D.N.	-10.5273	0.0146	0	B
2	nul	nul	nul	nul	319	75	317.501	73.522	1	-582.24	1	188.253	D.N.	NaN	NaN	0	B
3	nul	nul	nul	nul	1637	90	1637.3	89.265	1	13003.8	1	205.133	D.N.	-10.2852	0.0171	0	B
4	nul	nul	nul	nul	1443	108	1440.894	107.79	1	57272.7	1	313.917	D.N.	-11.8949	0.006	0	B
5	nul	nul	nul	nul	1440	109	1440.897	107.79	1	57272.7	1	313.917	D.N.	-11.8949	0.006	0	B
6	nul	nul	nul	nul	2823	134	2822.089	127.651	1	13974.8	1	226.566	D.N.	-10.3634	0.0176	0	B
7	nul	nul	nul	nul	2818	132	2820.986	127.858	1	12783.5	1	224.949	D.N.	-10.2666	0.0191	0	B
8	nul	nul	nul	nul	2822	136	2821.401	127.89	1	12813.6	1	225.016	D.N.	-10.2692	0.0191	0	B
9	nul	nul	nul	nul	2818	131	2821.166	127.83	1	13758.4	1	227.106	D.N.	-10.3464	0.0179	0	B
10	nul	nul	nul	nul	3005	137	3002.623	137.798	1	53933.4	1	312.315	D.N.	-11.8296	0.0063	0	B
11	nul	nul	nul	nul	3004	139	3002.656	137.817	1	53993.3	1	312.411	D.N.	-11.8309	0.0063	0	B
12	nul	nul	nul	nul	3003	140	3002.661	137.821	1	53993.3	1	312.411	D.N.	-11.8309	0.0063	0	B
13	nul	nul	nul	nul	2998	139	3002.507	137.777	1	53943.1	1	312.33	D.N.	-11.8298	0.0063	0	B
14	nul	nul	nul	nul	2534	149	2534.609	146.101	1	5124.8	1	187.649	D.N.	-9.2742	0.0398	0	B
15	nul	nul	nul	nul	2533	152	2534.093	145.662	1	7433.84	1	201.458	D.N.	-9.678	0.0294	0	B
16	nul	nul	nul	nul	2535	152	2534.71	145.79	1	6783.92	1	192.019	D.N.	-9.5787	0.0307	0	B
17	nul	nul	nul	nul	2536	148	2534.856	146.118	1	5209.28	1	187.874	D.N.	-9.2919	0.0392	0	B
18	nul	nul	nul	nul	1221	153	1218.634	149.38	1	6902.8	1	208.447	D.N.	-9.5976	0.0328	0	B
19	nul	nul	nul	nul	2314	183	2313.499	181.487	1	16766.6	1	224.421	D.N.	-10.5611	0.0145	0	B
20	nul	nul	nul	nul	2506	200	2505.107	200.966	1	15986.6	1	202.823	D.N.	-10.5094	0.0138	0	B
21	nul	nul	nul	nul	2503	203	2505.148	200.969	1	15986.6	1	202.823	D.N.	-10.5094	0.0138	0	B
22	nul	nul	nul	nul	706	208	705.134	206.296	1	14155.1	1	210.23	D.N.	-10.3773	0.0161	0	B
23	nul	nul	nul	nul	704	209	705.004	206.294	1	14097.7	1	210.094	D.N.	-10.3729	0.0162	0	B
24	nul	nul	nul	nul	1905	281	1908.332	278.613	1	-640.12	1	213.186	D.N.	NaN	NaN	0	B

ภาพที่ ค.1 ตัวอย่างการคัดลอกค่า Centroid X และ Y และค่า magnitude ของดาว

2. เลือกข้อมูลหาตำแหน่งของ Source ที่ตรงกันทั้งหมดโดยใช้ Centroid X และ Y เป็นตัวกำหนดพิกัดของดาวแต่ละดวงที่ตรงกัน ดังภาพที่ ค.2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

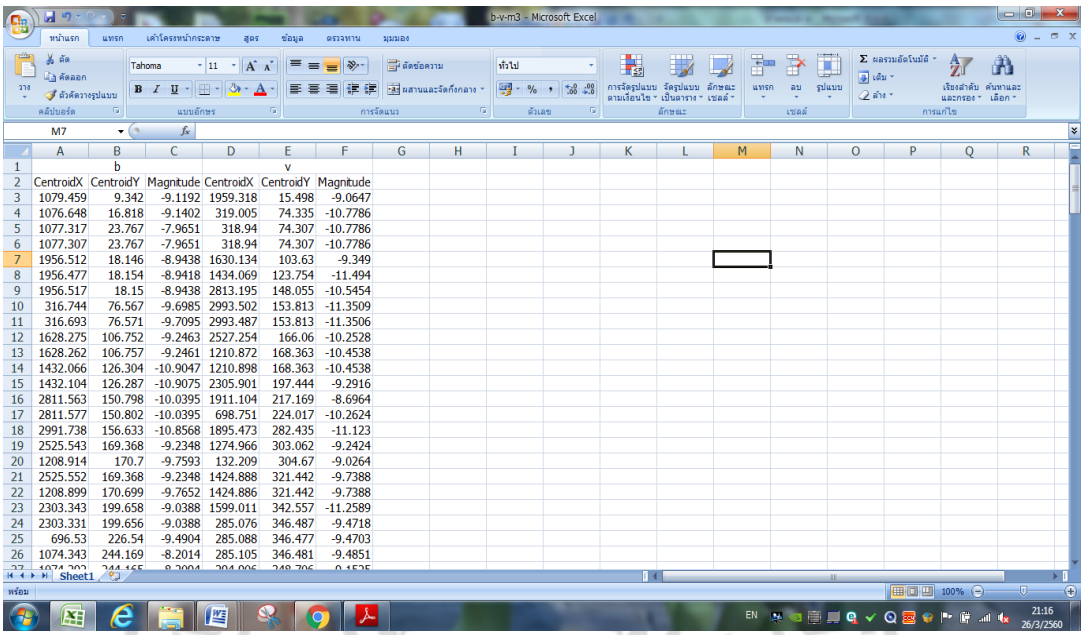

	A	B	C	D	E	F
1		b			v	
2	CentroidX	CentroidY	Magnitude	CentroidX	CentroidY	Magnitude
3	1079.459	9.342	-9.1192	1959.318	15.498	-9.0647
4	1076.648	16.818	-9.1402	319.005	74.335	-10.7786
5	1077.317	23.767	-7.9651	318.94	74.307	-10.7786
6	1077.307	23.767	-7.9651	318.94	74.307	-10.7786
7	1956.512	18.146	-8.9438	1630.134	103.63	-9.349
8	1956.477	18.154	-8.9418	1434.069	123.754	-11.494
9	1956.517	18.15	-8.9438	2813.195	148.055	-10.5454
10	316.744	76.567	-9.6985	2993.502	153.813	-11.3509
11	316.693	76.571	-9.7095	2993.487	153.813	-11.3506
12	1628.275	106.752	-9.2463	2527.254	166.06	-10.2528
13	1628.262	106.757	-9.2461	1210.872	168.363	-10.4538
14	1432.066	126.304	-10.9047	1210.898	168.363	-10.4538
15	1432.104	126.287	-10.9075	2305.901	197.444	-9.2916
16	2811.563	150.798	-10.0395	1911.104	217.169	-8.6964
17	2811.577	150.802	-10.0395	698.751	224.017	-10.2624
18	2991.738	156.633	-10.8568	1895.473	282.435	-11.123
19	2525.543	169.368	-9.2348	1274.966	303.062	-9.2424
20	1208.914	170.7	-9.7593	132.209	304.67	-9.0264
21	2525.552	169.368	-9.2348	1424.888	321.442	-9.7388
22	1208.899	170.699	-9.7652	1424.886	321.442	-9.7388
23	2303.343	199.658	-9.0388	1599.011	342.557	-11.2589
24	2303.331	199.656	-9.0388	285.076	346.487	-9.4718
25	696.53	226.54	-9.4904	285.088	346.477	-9.4703
26	1074.343	244.169	-8.2014	285.105	346.481	-9.4851

ภาพที่ ค.2 ตัวอย่างการเลือกข้อมูลโดยใช้ Centroid X และ Y เป็นตัวกำหนดพิกัดของดาวให้ตรงกัน

3. เปิดโปรแกรม Aladin เลือก Location โดยพิมพ์ชื่อกระจุกดาวที่ต้องการดูข้อมูล ดังภาพที่ ค.3 แล้วกด Enter

ภาพที่ ค.3 โปรแกรม Aladin

4. คลิกที่ Simbad เพื่อหาโชติมาตรปรากฏที่แท้จริงของดาวในฐานข้อมูล SIMBAD โดยเลือกมา 1 ดวง ที่มีตรงกับในภาพดาวที่ถ่ายมาอ่านค่า magnitude V ดังภาพที่ ค.4

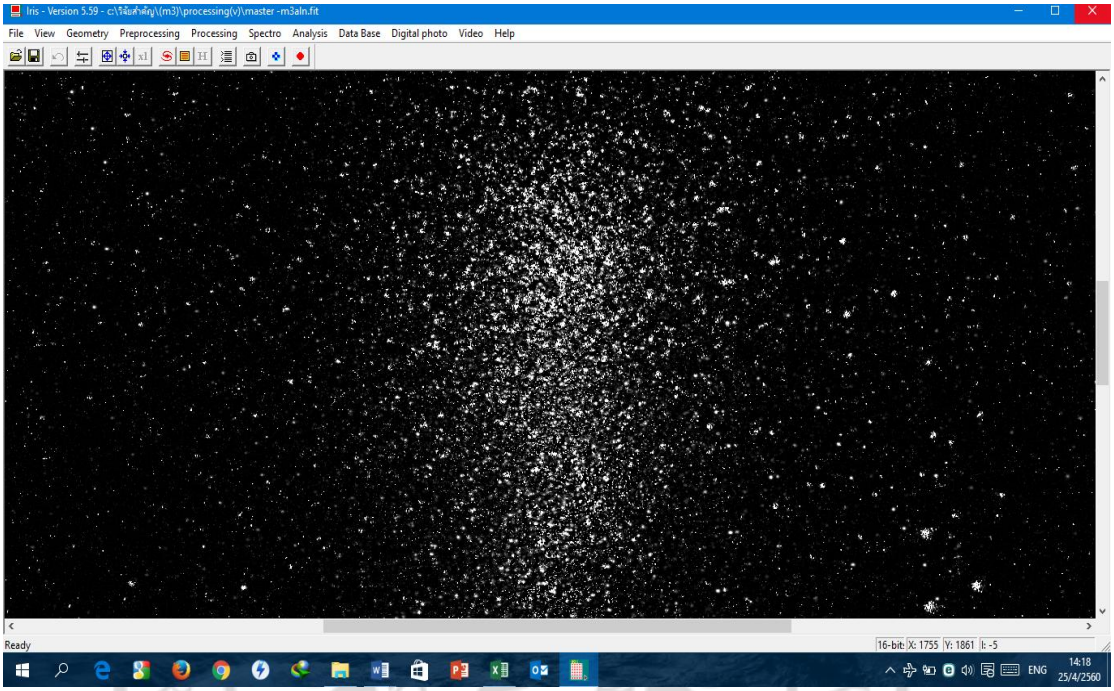

ภาพที่ ค.4 หาค่าโชติมาตรปรากฏจากฐานข้อมูล SIMBAD ของกระจุกดาว

5. สร้างคอลัมน์ V แก้โชติมาตรปรากฏของดาวดวงนั้นให้ตรงกับ Aladin เพื่อให้ได้โชติมาตรปรากฏของดาวที่แท้จริง จากนั้นทำกับทั้งคอลัมน์

6. สร้างคอลัมน์ B-V แล้วทำการนำค่าโชติมาตรปรากฏของดาวในฟิลเตอร์ B ลบกับฟิลเตอร์ V ดังภาพที่ ค.5

7. สร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง - รัสเซลล์ โดยให้แกนนอนเป็นค่าดัชนีสี (B-V) ส่วนแกนตั้งเป็นค่าโชติมาตรปรากฏของดาวที่แท้จริง ดังภาพที่ ค.6

8. ทำการแผนภาพเฮิร์ตซปรุง - รัสเซลล์ของกระจุกดาว M44 ดังขั้นตอน 1-7

9. นำแผนภาพเฮิร์ตซปรุง – รัสเซลล์ ที่ได้ไปทำการวิเคราะห์หาอายุและระยะห่างจากโลกของ กระจุกดาวปิดและกระจุกดาวเปิดต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

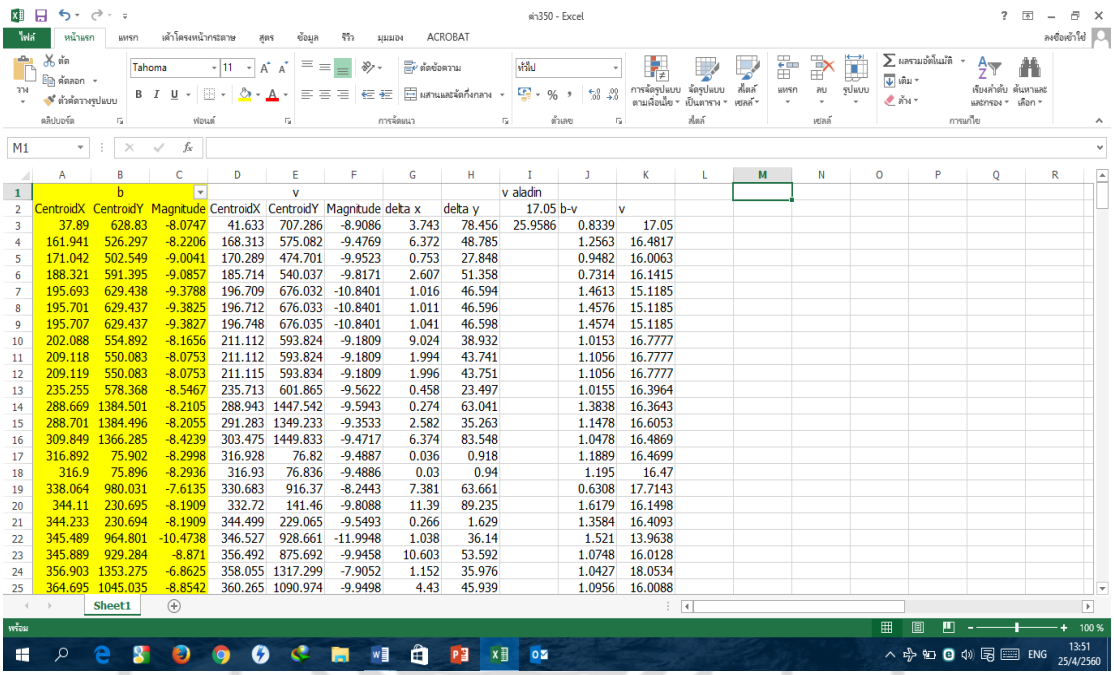

	b			v					v aladin		
	CentroidX	CentroidY	Magnitude	CentroidX	CentroidY	Magnitude	delta x	delta y	17.05	b-v	v
3	37.89	628.83	-8.0747	41.633	707.286	-8.9086	3.743	78.456	25.9586	0.8339	17.05
4	161.941	526.297	-8.2206	168.313	575.082	-9.4769	6.372	48.785		1.2563	16.4817
5	171.042	502.549	-9.0041	170.289	474.701	-9.9523	0.753	27.848		0.9482	16.0063
6	188.321	591.395	-9.0857	185.714	540.037	-9.8171	2.607	51.358		0.7314	16.1415
7	195.693	629.438	-9.3788	196.709	676.032	-10.8401	1.016	46.594		1.4613	15.1185
8	195.701	629.437	-9.3825	196.712	676.033	-10.8401	1.011	46.596		1.4576	15.1185
9	195.707	629.437	-9.3827	196.748	676.035	-10.8401	1.041	46.598		1.4574	15.1185
10	202.088	554.892	-8.1656	211.112	593.824	-9.1809	9.024	38.932		1.0153	16.7777
11	209.118	550.083	-8.0753	211.112	593.824	-9.1809	1.994	43.741		1.1056	16.7777
12	209.119	550.083	-8.0753	211.115	593.834	-9.1809	1.996	43.751		1.1056	16.7777
13	235.255	578.368	-8.5467	235.713	601.865	-9.5622	0.458	23.497		1.0155	16.3964
14	288.669	1384.501	-8.2105	288.943	1447.542	-9.5943	0.274	63.041		1.3838	16.3643
15	288.701	1384.496	-8.2055	291.283	1349.233	-9.3533	2.582	35.263		1.1478	16.6053
16	309.849	1366.285	-8.4239	303.475	1449.833	-9.4717	6.374	83.548		1.0478	16.4869
17	316.892	75.902	-8.2998	316.928	76.82	-9.4887	0.036	0.918		1.1889	16.4699
18	316.9	75.896	-8.2936	316.93	76.836	-9.4886	0.03	0.94		1.195	16.47
19	338.064	980.031	-7.6135	330.683	916.37	-8.2443	7.381	63.661		0.6308	17.7143
20	344.11	230.695	-8.1909	332.72	141.46	-9.8088	11.39	89.235		1.6179	16.1498
21	344.233	230.694	-8.1909	344.499	229.065	-9.5493	0.266	1.629		1.3584	16.4093
22	345.489	964.801	-10.4738	346.527	928.661	-11.9948	1.038	36.14		1.521	13.9638
23	345.889	929.284	-8.871	356.492	875.692	-9.9458	10.603	53.592		1.0748	16.0128
24	356.903	1353.275	-6.8625	358.055	1317.299	-7.9052	1.152	35.976		1.0427	18.0534
25	364.695	1045.035	-8.8542	360.265	1090.974	-9.9498	4.43	45.939		1.0956	16.0088

ภาพที่ ค.5 ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง - รัสเซลล์

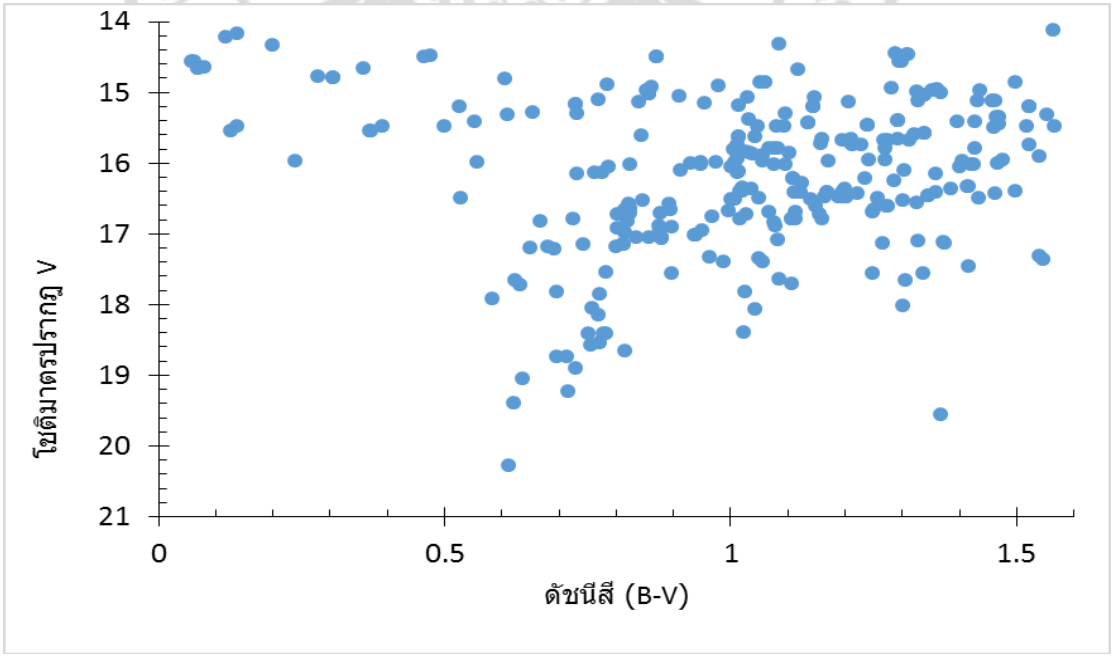

ภาพที่ ค.6 ตัวอย่างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง - รัสเซลล์

ภาคผนวก ง
การหาอายุ ระยะทางของกระจุกดาวทรงกลม M3 M44 ด้วยเทคนิคซีซีดีโฟโตเมทรีและการศึกษาเปรียบเทียบ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การหาอายุและระยะห่างจากโลกของกระจุกดาวปิด ด้วยเทคนิคซีซีดี โฟโตเมทรี

จากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลกระจุกดาวปิด M3 M44 โดยเทคนิคซีซีดีโฟโตเมทรี แล้วทำมาวิเคราะห์หาจุดเบนออกจากแถบกระบวนหลัก เพื่อหาอายุและระยะห่างจากโลกของ กระจุกดาว ขั้นตอนการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1.การสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ของดาวปิด M3 โดยเทคนิคซีซีดี โฟโตเมทรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกระจุกดาวทรงกลมและกระจุกดาวเปิดทั้งสองกระจุก แล้วนำมาผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ ของกระจุกเปิดทั้งสองกระจุก โดยแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ ที่สร้างขึ้นมานั้น จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีสี (B-V) กับโชติมาตรปรากฏ (V) จะได้แผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ ของกระจุกดาวปิด M3 ดังแสดงในภาพที่ ง.1 และ ง.2

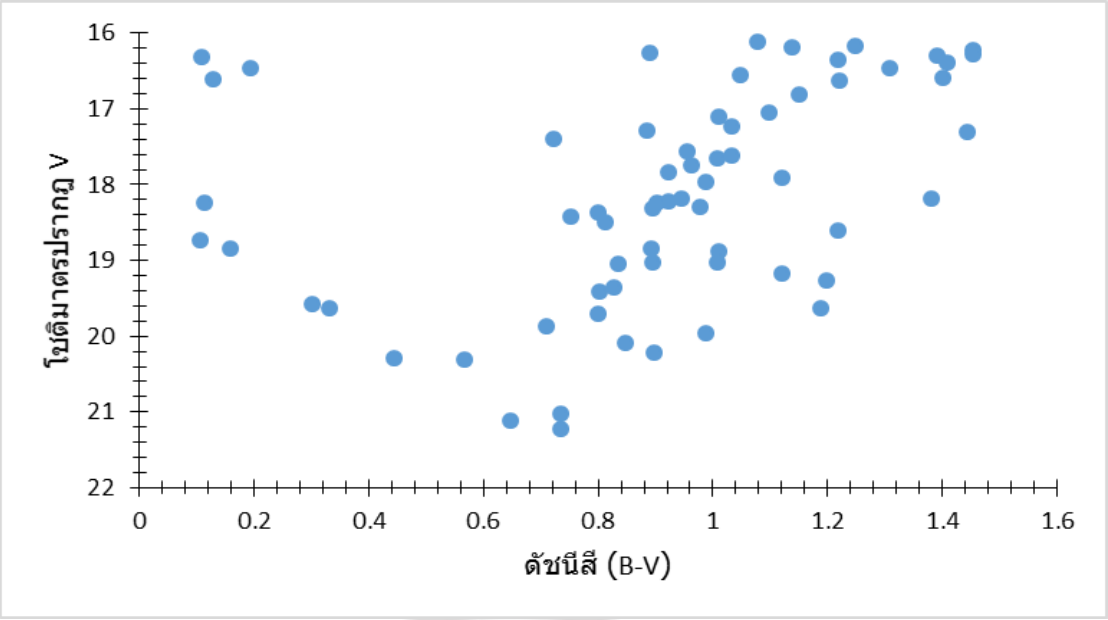

ภาพที่ ง.1 แผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ของกระจุกดาวทรงกลม M3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เมื่อสร้างแผนเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ ของกระจุกดาวเปิดเรียบร้อยแล้ว จากนั้นนำแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ ที่ได้มาซ้อนทับกับแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ มาตรฐาน และเมื่อเทียบภาพซ้อนทับ จะสามารถทราบจุดเบนออกจากแถบกระบวนหลักของกระจุกดาว ดังนี้

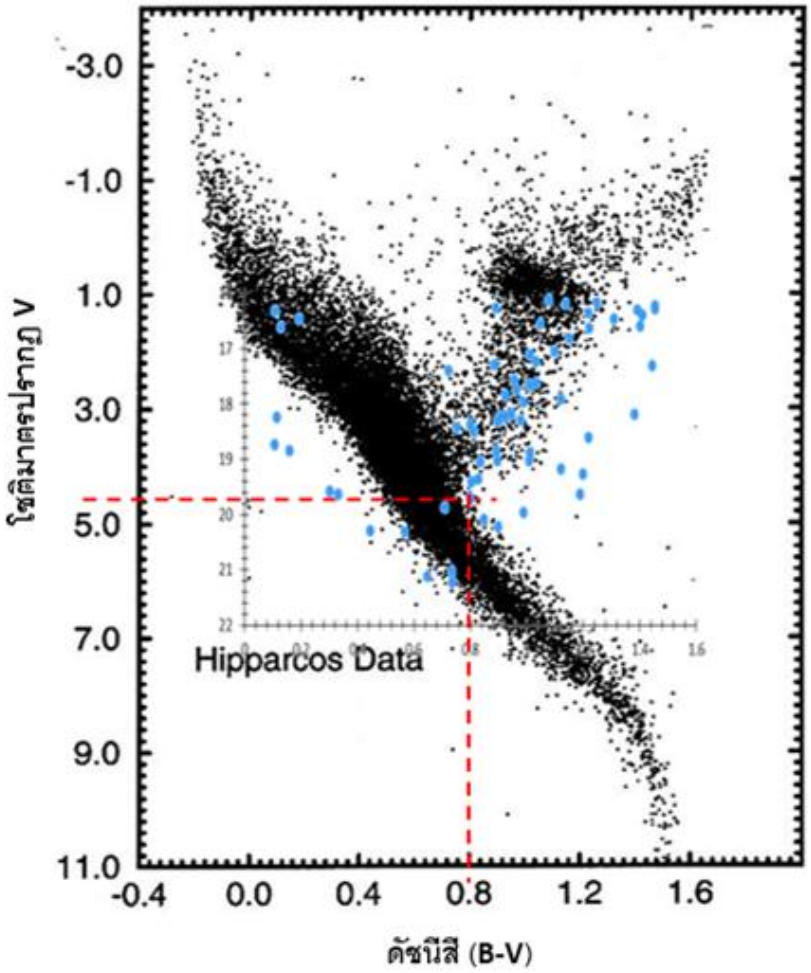

ภาพที่ ง.2 การซ้อนทับแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์ ของกระจุกดาวทรงกลม M3 กับแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์มาตรฐาน

ภาพที่ 4.2 แสดงให้เห็นผลการซ้อนทับของโชติมาตรปรากฏของกระจุกดาวทรงกลม M3 กับค่าโชติมาตรสัมบูรณ์มาตรฐาน จะได้โชติมาตรปรากฏของดาว (m) มีค่าประมาณ 19.2 และค่าโชติมาตรสัมบูรณ์มาตรฐาน (M) มีค่าประมาณ 4.2 สามารถนำมาหาระยะทางของกระจุกดาวทรงกลม M3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

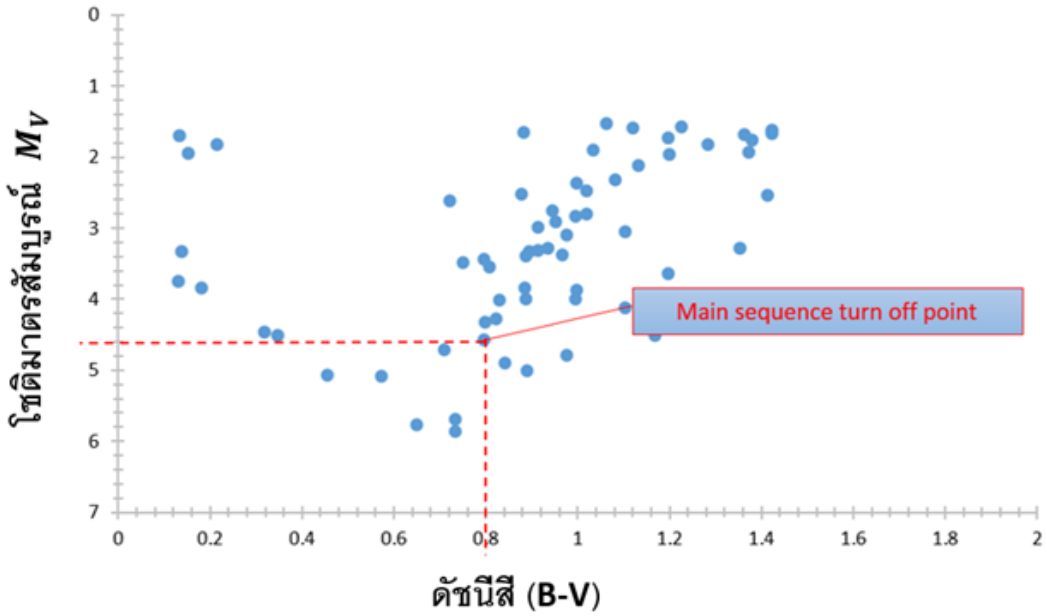

ภาพที่ ง.3 จุดเบนออกจากแถบกระบวนหลักของกระจุกดาวทรงกลม M3

ภาพที่ ง.3 แสดงให้เห็นว่าดาวในสมาชิกของกระจุกดาวทรงกลม M3 เริ่มหมดอายุและ เบนออกจากแถบกระบวนหลัก (Main Sequence Turn off point) ซึ่งที่ตำแหน่งดัชนีสี $(B-V)$ มีค่าประมาณ 6.6 และค่าโชติมาตรสัมบูรณ์ของดาว (M_V) มีค่าประมาณ 4.6

พิจารณาภาพที่ ง.1 จะพบว่ามีจุดเบนออกจากแถบกระบวนหลักตรงกับภาพที่ ง.3 จะได้ ค่าโชติมาตรปรากฏของดาวที่จุดเบนออกจากแถบกระบวนหลัก (m) มีค่าประมาณ 19.7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ระยะห่างจากโลกของกระจุกดาวทรงกลม M3 โดยเทคนิคซีซีดี โฟโตเมทรี

การคำนวณหาระยะทางของกระจุกดาวเปิดในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเทียบกระบวนหลักของกระจุกดาวกับกระบวนหลักมาตรฐาน เพื่อเทียบหาค่าโชติมาตรสัมบูรณ์ คำนวณระยะทางได้จากสมการ (2.4) ดังนี้

2.1 กระจุกดาวทรงกลม M3

$$d = 10^{\left(\frac{m-M+5}{5}\right)}$$

$$\mathrm{d} = 10\left(\frac{15+5}{5}\right)$$

$$= 10^{4}$$

$$= 10,000\mathrm{pc} \text{ หรือ } 32615.64\mathrm{ly}$$

ดังนั้น จากการคำนวณหาระยะทางของกระจุกดาวทรงกลม M3 มีค่า ประมาณ 10,000 พาร์เซก หรือ 32615.64 ปีแสง

3. อายุของกระจุกดาวปิด M3

3.1 กระจุกดาวปิด M3

พิจารณาภาพที่ ง.1 จะพบว่ามีจุดเบนออกจากกระบวนหลักตรงกับภาพที่ ง.3 จะได้ ค่าโชติมาตรปรากฏของดาวที่จุดเบนออกจากกระบวนหลัก (m) มีค่าประมาณ 19.7 โดยสามารถคำนวณหาอายุได้จากสมการ (2.8)

$$t = 10^{10}\, years\left[\frac{M}{M_{sun}}\right]^{-2.5}$$

เนื่องจากค่าที่ได้นี้คือ ค่าโชติมาตรปรากฏของดาว จึงต้องเปลี่ยนค่าโชติมาตรปรากฏเป็นมวลของดาว โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างมวลกับกำลังส่องสว่าง ได้จากสมการ (2.7)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

$$19.2 - (-26.5) = -2.5\log\left[\left(\frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L_S}}\right)\left(\frac{\mathrm{d_S}}{\mathrm{d}}\right)^2\right]$$

$$45.7 = -2.5\log\left[\left(\frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L_{sun}}}\right)\left(\frac{4.848132\times10^{-6}}{10000}\right)^2\right]$$

$$-18.28 = \log\left(\frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L}_{sun}}\right)\left(4.85\times10^{-10}\right)$$

$$-18.28 = \log\left(\frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L_{sun}}}\right) 23.52\times10^{-20}$$

$$10^{-18.28} = \left(\frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L_{sun}}}\right) 2.3528\times10^{-13}$$

$$5.25\times10^{-19} = \frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L_{sun}}}\left(2.352\times10^{-19}\right)$$

$$\frac{\mathrm{L}}{\mathrm{L_{sun}}} = \frac{5.25\times10^{-19}}{2.35\times10^{-19}}$$

$$= 2.23$$

คำนวณหาอัตราส่วนมวลของดาวกับดวงอาทิตย์ได้จากสมการ (2.6)

$$\log\left(\frac{L}{L_{sun}}\right) = 3.5\log\left(\frac{M}{M_{sun}}\right)$$

$$\log\left(2.23\right) = 3.5\log\left(\frac{\mathrm{M}}{\mathrm{M_{sun}}}\right)$$

$$0.35 = 3.5\log\left(\frac{\mathrm{M}}{\mathrm{M_{sun}}}\right)$$

$$0.1 = \log\left(\frac{\mathrm{M}}{\mathrm{M_{sun}}}\right)$$

$$10^{0.1} = \frac{\mathrm{M}}{\mathrm{M_{sun}}}$$

$$\frac{\mathrm{M}}{\mathrm{M_{sun}}} = 1.26$$

ดังนั้น จากสมการ (2.8) จะได้

$$t = 10^{10}\ years\left(\frac{M}{M_{sun}}\right)^{-2.5}$$

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

$$= 10^{10}\ years\left(1.26\right)^{-2.5}$$

$$= 5.6\times10^{9}\ years$$

ดังนั้น จากการคำนวณได้อายุของกระจุกดาวปิด M3 ประมาณ 5.6 พันล้านปี

สำหรับกรณีของกระจุกดาวเปิด M44 นั้น กระบวนการทุกขั้นตอนดำเนินการเช่นเดียวกับกระจุกดาวทรงกลม M3 ทุกขั้นตอน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก การกำจัดสัญญาณรบกวนด้วยโปรแกรม Iris

ภาคผนวก ข การวัดค่าโชติมาตรปรากฏของดาวด้วยวิธีซีซีดี โฟโตเมทรีโดยใช้โปรแกรมอะเพอร์เจอร์ (Aperture Photometry Tool)

ภาคผนวก ค การสร้างแผนภาพเฮิร์ตซปรุง-รัสเซลล์

ภาคผนวก ง การหาอายุ ระยะทางของกระจุกดาวทรงกลม M3 กระจุกดาวเปิด M44 ด้วยเทคนิคซีซีดีโฟโตเมทรีและการเปรียบเทียบ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี